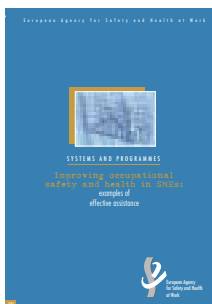

Verbetering van de veiligheid en de gezondheid op het werk in het MKB: voorbeelden van effectieve steun

Samenvatting van een rapport van het Agentschap

Inleiding

Het MKB draagt belangrijk bij aan de Europese concurrentiekracht. De meeste banen in Europa worden gecreëerd door zeer kleine bedrijven met maximaal zes werkzame personen. Zij moeten echter eveneens het hoofd bieden aan bijzonder moeilijke omstandigheden zoals effectief veiligheids- en gezondheidsbeheer. De lidstaten hebben een aantal maatregelen uitgevaardigd om ondernemers te steunen (1). Het Agentschap heeft talrijke projecten uitgevoerd ter verbetering van de veiligheid en de gezondheid op het

werk in het MKB, waaronder speciale financieringsprogramma's voor goede veiligheids- en gezondheidspraktijken in het MKB op initiatief van het Europees Parlement en de Europese Commissie (2). Als onderdeel van deze inspanningen heeft het Agentschap eveneens onderzoek verricht naar praktische voorbeelden van effectieve steun voor veiligheid en gezondheid op het werk aan het MKB. Verscheidene soorten steunprogramma's van de lidstaten werden geanalyseerd met het oog op:

- de presentatie van voorbeelden van preventieprogramma's voor het MKB;
- de vaststelling van criteria voor wetslagen en de verstrekking van informatie die andere organisaties kunnen gebruiken of aanpassen aan hun situatie.

Drie redenen voor programma's in het MKB

- Zeer kleine, kleine en middelgrote bedrijven zijn maatschappelijk en economisch heel relevant en vertegenwoordigen 99 % van alle bedrijven in de EU.
- Zij stellen 66 % van de Europese beroepsbevolking te werk.
- Hun situatie op het gebied van gezondheid en veiligheid is minder gunstig in vergelijking met de situatie in grotere bedrijven.

De 18 in het verslag beschreven goede praktijkvoorbeelden voor steun voor het MKB variëren zowel wat betreft de actoren die dergelijke goede praktijken ten uitvoer leggen en wat betreft de doelstelling en de aangewende middelen. De voorbeelden worden onderverdeeld in drie categorieën: acties op nationaal, regionaal en sectoraal niveau. De initiatieven zijn gericht op verscheidene doelgroepen voor de ondersteuning van bedrijven bij campagnes alsook bij de verrichting van risicobeoordeling of voor de begeleiding bij specifieke activiteiten of assistentie van deskundigen.

Zij pakken eveneens een breed scala aan risicofactoren aan.

CASESTUDIES

Acties op nationaal niveau

- Steun inzake veiligheid en gezondheid op het werk voor het MKB (Oostenrijk)
- Risicobeheer voor het MKB (Finland)
- Overeenkomst over doelstellingen en preventiecontracten (Frankrijk)
- **Work positive: prioritising organisational stress** (Positief werken: prioriteiten stellen bij arbeidsgebonden stress) (Ierland)
- Campagne in de keramische industrie (Portugal)
- De regeling „Goede geburen“ (Verenigd Koninkrijk)

Acties op regionaal niveau

- Risicobeheer voor het MKB (België)
- Ontwikkeling van op het MKB afgestemde dienst voor veiligheid en gezondheid op het werk (Denemarken)
- Veiligheidscoördinator voor verschillende bedrijven (Frankrijk)
- Adviesnetwerk voor het MKB (Duitsland)
- Geïntegreerde aanpak voor de verspreiding van de veiligheidscultuur (Italië)
- Veiligheid en ondersteuning voor bedrijven (Verenigd Koninkrijk)

Acties op sectoraal niveau

- Alliantie voor veiligheid op het werk in stomerijen (Duitsland)
- Technische ondersteuning voor drukkerijen (Griekenland)
- Evaluatie en preventie van risico's in de bouwsector (Luxemburg)
- Sectorcodes voor gespecialiseerde bedrijfstakken (Nederland)
- Instrument voor het beoordelen van de werklust in de detailhandel (Nederland)
- Strategisch plan in de landbouwsector in Navarra (Spanje)

Evaluatie van de doelmatigheid

Geschikte maatregelen: niet te ingewikkeld, niet te duur

Verbeteringen op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk kunnen in het MKB worden gelanceerd indien ze kosteneffectief zijn zowel wat tijd als middelen betreffen, ze gemakkelijk toegankelijk zijn en een heel tastbare inhoud hebben.

Praktijk en relevantie

Om de aandacht te trekken van de bedrijven moeten de ondersteunende instrumenten geschikt zijn en voldoen aan hun verwachtingen, rekening houdend met de behoeften en de middelen van het bedrijf. Het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie of een voorafgaand onderzoek is een essentiële stap voor het wetslagen van de actie. De instrumenten moeten eveneens praktisch en gemakkelijk in gebruik zijn.

De kosten drukken

De onkosten van de actie hebben ongetwijfeld de grootste invloed op het niveau van participatie: initiatieven met het voorstel ter oprichting van een kosteloze of goedkope adviesdienst voor het MKB zijn enorm succesvol gebleken.

Ondersteuning van risicobeoordelingsactiviteiten

Bijna alle in het verslag genoemde gevallen omvatten ondersteuning voor het MKB bij het verrichten van een initiële beoordeling van de risico's. Dit omwille van het feit dat managers van dergelijke bedrijven niet noodzakelijk vertrouwd zijn met de desbetreffende wetgeving noch met de preventie van risico's in de praktijk. Vaak beschikken ze over beperkte tijd en middelen, in het bijzonder op het gebied van human resources, om dergelijke beoordelingen uit te voeren.

De meest effectieve acties op dit gebied zijn deze die werden ondersteund door middel van opleiding en/of advies op de werkplek.

Betrokkenheid van vakbonden en werkgeversorganisaties

Vakbonden en werkgeversorganisaties bij het project betrekken is vaak een manier om het MKB te bereiken hoewel het merendeel van dergelijke bedrijven geen lid zijn van dergelijke verenigingen. Dergelijke organisaties beschikken over netwerken en praktische kennis op het gebied van de sector en hun zichtbare betrokkenheid kan geloofwaardigheid toevoegen aan het project. Vakbonden kunnen werknemers in de sector vertegenwoordigen en assistentie verlenen bij werkgevers die hun personeel raadplegen.

Sectoren bereiken

(1) Verslag van de Observatory van het Europees MKB van de Europese Commissie, 2002. Beschikbaar op: http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/analysis/doc/execsum_2002_en.pdf

(2) Voor meer informatie over de programma's, zie <http://agency.osha.eu.int/sme/>

Actie op sectoraal niveau: strategisch plan in de landbouwsector in Navarra (Spanje)

Dit plan was gericht op de integratie van preventief beheer in kleine landbouwbedrijven. Landbouwers nemen deel aan opleidingsprogramma's die ervoor moesten zorgen dat zij risico's konden beoordelen in hun bedrijven en dat zij hun voertuigen lieten inspecteren. Het UAGN, een vakbond die heeft deelgenomen aan het project, besloot vervolgens een preventiedeskundige aan te spreken voor het promoten van de programma's en onderzoekt de mogelijkheden voor het verkrijgen van toelagen om de landbouwuitrusting in Navarra aan te passen. Het plan heeft bijgedragen tot de ontwikkeling van human resources. Een gunstig advies inzake preventie en de positieve invloed hiervan kunnen op lange termijn worden verwacht.

In een specifieke sector of activiteit gerealiseerde acties waren met name succesvol. Dit kan gemakkelijk en duidelijk worden verklaard: de risico's die inherent zijn aan een sector kunnen duidelijk worden vastgesteld, de bedrijven zijn makkelijker te bereiken, met name via de vakverenigingen, mensen in dezelfde sector „spreken dezelfde taal“ en de actie is relevanter voor de bedrijven. Dergelijke initiatieven zijn derhalve meer gericht, meer betekenisvol en beter doelgericht.

Het MKB bereiken

De acties die het grootste aantal bedrijven hebben bereikt zijn acties die werden uitgevoerd op het niveau van een zeer specifieke sector of die verband houdt met een specifiek risico. Dit dient echter de algemene realiteit niet te verbergen: acties voor het MKB bereiken over het algemeen slechts een klein percentage van de bedrijven.

Bovendien is het moeilijk in contact te komen met het MKB. Dit geldt des te meer op het gebied van hun deelname aan dit soort acties. Des te vaak lijkt risicopreventie op het werk geen prioriteit te zijn voor dergelijke kleine en over weinig middelen beschikkende bedrijven. Om die reden moet worden benadrukt dat dergelijke programma's systematisch moeten worden geëvalueerd teneinde de invloed op het MKB te meten en te verbeteren. Slechts enkele gegevens zijn beschikbaar over het deelnamepercentage bij het MKB bij de talrijke acties in de 15 lidstaten.

Actie op regionaal niveau: de geïntegreerde aanpak voor de verspreiding van de veiligheidscultuur (Italië)

Dit regionaal initiatief (provincie van Lucca) was gericht op de aanpak van dodelijke ongevallen, met opleiding en voorlichting van het personeel als voornaamste prioriteit.

Het programma moedigde de ontwikkeling van cultuur aan van veilig werken in het MKB via de creatie van een nieuwe functie; met name opleidings-/voorlichtingsmedewerker voor veiligheid in ieder bedrijf.

gedurende vier maand werden acht opleidingssessies gegeven aan 115 cursisten en 3 000 cursussen werden verspreid onder bedrijven.

Dankzij het succes van het programma zal het regionale initiatief worden uitgebreid en educatief materiaal voor werknemers zal worden opgesteld.

Beoordeling van de doelmatigheid van de programma's

Actie op nationaal niveau: steun inzake veiligheid en gezondheid op het werk voor het MKB (Oostenrijk)

In 1999 werd een voor het MKB kosteloze en specifieke preventiedienst opgericht op basis van juridische vereisten.

In 2001 keurden 24 000 productie-eenheden van de 288 851 bedrijven in het MKB de voorgestelde aanpak goed en werden 146 000 uren besteed aan advies.

Sinds de aanvang van het programma gaf 70 % van het MKB aan dat hun verwachtingen wat betreft steun werden bevredigd.

Voorlichting door de werkgevers over het belang van risicopreventie en hun besluit dit op nemen in het beheer van het bedrijf zijn sleutels tot succes. Zodra de „behoefte“ duidelijk is zal het bedrijf op vrijwillige basis al dan niet met externe ondersteuning preventie ontwikkelen. Hoewel de resultaten slechts in enkele gevallen onmiddellijk merkbaar zijn, kan de positieve invloed hiervan op korte of op middellange termijn worden verwacht.

Algemene conclusies

Het is moeilijk om het MKB te bereiken en zelfs nog moeilijker om erop in te spelen. Het is echter niet onmogelijk. Voor het welslagen van een programma, moet het:

- gericht zijn op een bepaalde sector of risico;
- geschikt zijn: niet te ingewikkeld en niet te duur;
- verscheidene partners (werkgevers, werkgeversorganisaties, werknemers, vakbonden) betrekken bij de planning en de tenuitvoerlegging hiervan;
- de geschiktheid hiervan analyseren door:
  - voor de aanvang van de actie de behoeften te evalueren,
  - een systematische evaluatie uit te voeren van de invloed hiervan na de voltooiing van de actie;
- kosteloze of goedkope ondersteuning bieden;
- bijdragen tot de creatie van een duurzame cultuur voor OSH-preventie in het MKB;
- actieve interventies combineren met praktische documentatie en instrumenten.

Hoe kan men het verslag verkrijgen?

Het volledige rapport is beschikbaar in het Engels op de website van het Agentschap op het volgende adres:
<http://agency.osha.eu.int/publications/reports/> waar het gratis kan gedownload worden.

De papieren versie van het verslag *Improving occupational safety and health in SMEs: examples of effective assistance*, Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk, 2003, ISBN 92-9191-043-0, kan worden besteld bij het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen (<http://eur-op.eu.int>) of bij één van de verkoopagenten. De prijs exclusief BTW bedraagt 25 EUR.

Deze factsheet is beschikbaar in alle officiële talen van de Europese Unie op
http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/index_en.htm